ואלא מאי גדולה חזקה. דקאמר ר׳ יוסי למה לנו [ז] [לחוש] להשבית חזקתם כי מה יש לחוש לבטלה: **בתרומה דרבנן.** שהרי בגולה היו שאין שם תרומה מן התורה דכל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ כדאמרינן בקידושין (דף לו:): **ואיבעיא אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול.** תרומת פירות האילן וירק: **דאורייתא.** דגן תירוש ויצהר לא אכול ומש״ה לא קשיא למ״ד מעלין מתרומה ליוחסין דכי מסקינן ליוחסין מתרומה דאורייתא כו׳: **דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא.** שהרי לארץ בא ומצויה שם תרומה גמורה דאורייתא מה שלא היה מצוי להם בגולה ויש לחוש פן יאכילום בה: **לא במידי דאיקרי קדש.** והיינו תרומה: **וכל זר לא יאכל קדש.** בתרומה משתעי דכתיב בפרשה לעיל מיניה ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואוקמינן בתרומה ביבמות בהעבל (דף עד:): **ולא במידי דאיקרי קדשים.** אפילו חזה ושוק של שלמים הנאכלים לנשי כהנים ולעבדיהם: **ואמר מר.** ביבמות בפרק יש מותרות [פז.] נבת כהן שניסת לישראל ועשית אלמנה וגרושה וחרצ אין לה שחוזרת לתרומת אביה ואינה חוזרת לחזה ושוק וליף לה מהאי קרא כי תהיה לאיש זר היא זר בתרומת הקדשים לא תאכל עוד: **חזקה לכהונה.** להעיד עליו שהוא כהן: **נשיאות כפים בבבל.** הרואהו נושא כפיו בבבל או אוכל חלה ותרומה אינה חזקה דחולה לארץ לאו דאורייתא תרומה דיליה ולא קפדי כולי האי: **ואכילת חלה בסוריא.** היא ארץ שכיבשה דוד וחיברה לא״י וקסבר האי תנא כיבוש יחיד שמיה כיבוש [ט] וחלתה ותרומתה דאורייתא וקס״ד תנא חלה וה״ה לתרומה: **וחילוק מקנות.** להזרוע והלחיים: **בגרגין.** ואע״ג דאיסורן אין איסור לזרים הואיל וכרכים מקום שווקין הן ומצויין בו עובדים וסבים המכירין בו אי לאו דכהן הוה לא מחליף נפשיה: **לא לתרומה.** הרואהו נושא כפיו בבבל או אוכל חלה דווקא בסוריא והעיד עליו בא״י מקבלין עדותו להאכילו תרומה אבל לא ליוחסין: **מה אכילת חלה.** עדות חזקתה: **ליוחסין.** דאי לתרומה פשיטא היא גופה תרומה היא וכבר הוחזק בה: **ומסקינן מחלה דרבנן כו׳.** דאי לאו כהן הוא לא הוו ספו ליה חלה גזירה משום תרומה: **וכדאפיך.** לקמן מפרש: **נשיאות כפים וחילוק גרנות.** דתרומה: **בא״י.** ונשאי כפיס דאיכא ב״ד קבועין ודבקי. וחילוק גרנות קס״ד השתא דתרומה בזמן הזה דאורייתא וכיון דעון מיתה איכא מסקינן מינה ליוחסין: **בסוריא וכ״מ שנוחי א״י מגיעין.** לגולה יוס שקידשו ב״ד את החדש לעשות פסח בזמנו דהיינו היושבים בתוך מהלך חמשה עשר יום: **נשיאות כפים ראיה.** לפי שב״ד קבוע שם שמקבל שליחות החדש של ב״ד הגדול: **אבל לא חילוק גרנות.** דתרומה דידהו לאו דאורייתא ובסוריא נמי האי תנא סבר כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש ופלוגתא דתנאי היא בהך מילתא (ע״ז דף כא.): **בני רב.** בית המדרש קרי בי רב: **נתחייבו בחלה.** דכתיב בבואכם אל הארץ ותניא בספרי [כ] ר׳ ישמעאל אומר שינה הכתוב ביאה זו מכל ביאות שבתורה שבכולן נאמר כי תבאו כי יביאך וכאן בבואכם ללמדך שכיון שנכנסו לה נתחייבו: **ולא נתחייבו בתרומות ומעשרות.** דכתיב דגנך [כא] תבואת זרעך [כב] המיוחדת לך [כג] ועוד שהרי תלה הכתוב המעשר במנין שנות השמטה דכתיב [כד] בשנה השלישית שנת המעשר ושמטות לא מנו אלא משכבשו וחילקו דכדאמרינן בסדר עולם ובמסכת ערכין (דף יב:): הכי גרסינן **אי בבואכם יכול משנכנסו לה שנים ושנשה מרגלים תלמוד לומר בבואכם בביאת גולכם כו׳.** והכי פירושו כיון דשינה הכתוב ביאה זו לכתוב בה בבואכם ולא כתב כי תבאו יכול משנכנסו לה מרגלים ת״ל כו׳: לאו

ואלא מאי גדולה חזקה. בשלמא אי אין מעלין ניחא הא דגדולה חזקה אע״ג דאיכא למיחש לב״ד טועין שיעלו מן נשיאות כפיס לקדשי קדשים [ואע״ג דבלא חזקה מעלין לתרומה ע״פ עד אחד ולא חיישינן לב״ד טועין שמא יעלו ליוחסין השתא סבר המקשן דיוחסין חמירא ולא אתו למיטעי כמו לקדשי קדשים] אבל השתא דאמרת טעמא דריע חזקייהו ולא חיישינן דלמא אתי לאסוקי כיון דלא אתי למטעי מאי גדולה חזקה: (לעיל) **או דלמא אפילו למ״ד אין מעלין ה״מ תרומה דמתאכלא בצינעה כו׳.** תימה מה תולה באכילה והא פשיטא דלכ״ע אין מעלין מאכילת תרומה ליוחסין דהא איכא למיחש דלמא עבד כהן הוא אלא בחלוקת תרומה [ח] בגורן הוא דפליגי אם מעלים ליוחסין אם לאו ובמעלין מתרומה ליוחסין לא איפליגו דה תנאי בהדיא אלא דתניא הא פלוגתא בפלוגתא אם חולקין תרומה לעבד בלא רבו אם לאו למ״ד חולקין אין מעלין דדלמא עבד הוא והכי איבעי ליה למימר הכא אפילו למ״ד אין מעלין ה״מ תרומה דחולקין לעבד בלא רבו ואיכא למיחש דלמא עבד הוא אבל נשיאו כפיס לעולם אימא לך דמעלין דאין עבד נושא כפיו: [נ״ל דספיר נקט דמתאכלא בצינעא דלמ״ד מעלין מאכילת תרומה נמי מעלין ובענין דליכא למיחש שהוא עבד שיצא מביית הספר וטעמא כיון דעון מיתה הוא חיישינן שמא יעלוהו ליוחסין ולכך איצטריך שני עדיס להאכילו בתרומה ולכך נמי אין חולקין לעבד בלא ב״כ רבו עמו ומ״ד אין מעלין אע״ג דעון מיתה הוא לא חיישינן להכי שמא יעלוהו כיון דבצנעא הוא אכילת תרומה וכן חלוקה אבל נשיאות כפיס דאיפרסם איבעיא ליה אי חיישינן שמא יעלוהו משום דאי לאו דכהן הוא לא הוה אליף כולי האי ולא הוי מלי למנקט כמו שכתבו התוס׳ אפילו למ״ד אין מעלין משום דאיכא למיחש דלמא עבד הוא דלא תליא בהכי דאפילו היכא דליכא למיחש דלמא עבד הוא אין מעלין כמו ביוצא מביית הספר או שמעידין עליו שאינו עבד ואדרבה הא דחולקין לו בלא רבו היינו משום דאין מעלין ועיקר טעמא דפלוגתייהו משום מעלין ואין מעלין דאי לאו הכי קשה באיזה סברא פליגי כמו שהקשו לעיל] (ת״י): **וכי מסקינן מתרומה ליוחסין ה״מ בדאורייתא כו׳.** רבינו יצחק בן רבינו מאיר לא גרים לה דהא איבעית אימא רב נחמן קאמר לה ואי גרסי׳ לה א״כ היה סותר בעצמו דאיה שהביא דאי לא תימא הכי למ״ד מעלין מתרומה ליוחסין הא אתי לאסוקי אלא טעמא משום דריע חזקייהו ואין זו סוגיית הש״ס אם לא יאמר ולאו מילתא היא דאמרי ובפ׳ עשרה יוחסין (קדושין סט:) גרסינן לה ואגב שיטפא דהתם שיבשו לכותבה כאן: **לא** במידי דאיקרי קדש. וא״ת תרומה נמי איקרי קדשים דכתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וההוא קרא איירי בתרומה דהעריב שמשו אוכל בתרומה וי״ל דודאי גבי טמא תרומה איקרי קדשים אבל הכא אאכילת זר קאמר דלא אשכחן קדשים גבי אכילת זר: **נשיאות כפים בבבל.** דוקא נשיאות כפיס ולא אכילת חלה ואע״ג דבסוריא נמי הוי מדרבנן אין מדקדקין בבבל כמו בסוריא דסבר האי תנא כיבוש יחיד שמיה כיבוש ואכילת חלה בסוריא ה״ה נשיאות כפיס כדמוכח לקמן: **לא** חילוק גרנות גופה לחלה וקסבר תרומה כו׳. ול״ל דפליגי הנך בריתות בפלוגתא דרב הונא בריה דרב יהושע ורבנן דאי לאו הכי מהנך בריתות ממה נפשך איכא למידק דמעלין מנשיאות כפיס ליוחסין ופליגי נמי דלבריתא קמייתא אכילת חלה בסוריא חזקה לתרומה וכל שכן דאכילת תרומה דאורייתא דהויא חזקה לאכילת חלה דרבנן ובבריתא שניה קתני דחילוק גרנות דהיינו תרומה בסוריא לא הויא חזקה לחלה: עדות

[ז] ימות סח: פז. קדושין סט:, [ח] [עיין תוס׳ שבת י: ד״ה ובהבה], [ט] (תוספתא פ״ג ותוספתא פאה פ״ד), [י] נדה מז., [כ] [ב״מ פט.], [כא] [נדה מז. וכן בב״מ פט. אימא במעשר ועי׳ פרש״י דהכא דגרים תרוייהו], [כב] [עיין תוס׳ נדה מז. ד״ה ל״ג אילו נאמר], [כג] [כת״י], [כד] [גיטין מ:], [כה] בס״מ: וכסוריא נמי לא דסבר האי תנא כיבוש, [כו] [שלח טו יח], [כז] [דברים יב], [כח] [שם יד], [כט] [ועיין רש״י בנדה מז. וב״מ פט. מפרש בכל מקום טעם אחר], [ל] [דברים כו],

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים:
עזרא ב סג
2. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
3. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל:
ויקרא כב יב
4. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה:
במדבר טו יח

הגהות הב״ח

(א) תד״ה לו דלמא כו׳ אלא בחלוקת תרומה וכו׳. נ״ב וכן פרש״י יומות דף לט ע״ב:

עין משפט נר מצוה

פז א מיי׳ פ״כ מהל׳ איסורי ביאה הלכה ל ופ״ו מהל׳ תרומות ה״ב:
פח ב מיי׳ פ״כ מהל׳ איסורי ביאה הלכ׳ ד:
פט ג מיי׳ שם הלכה ט טוש״ע אה״ע סימן ג סעיף ב:
צ ד מיי׳ שם הלכה ג ופ״א מהל׳ תרומות הל׳ ג [כו] סמג עשין מג טוש״ע י״ד סימן שלא סעיף ב:
צא ה מיי׳ פ״כ מהל׳ איסורי ביאה הלכה ג סמג עשין קמ טוש״ע י״ד סי׳ שכב סעיף ב:

מוסף רש״י

ואלא מאי גדולה חזקה. כיון דליכא למיגזר מידי, מאי גדולה חזקה דאמר ר׳ יוסי, מאי רבותא, לא היה לו לומר אלא מעין לחזקה כו׳, מדקאמר גדולה רבותא אשמועינן, דאע״ג דאיכא לד איסור השתא טפי מעיקרא (קדושין סט:). **בתרומה דרבנן.** תרומת חוץ לארץ (שם). **בתרומה דאורייתא.** משבא לארץ (שם). **השתא נמי בתרומה דרבנן אכול.** כדמעיקרא, ומאי היינו תרומת פירות וירק, **בתרומה דאורייתא, דגן** תירוש ויצהר לא אכול (שם). **דכתיב וכל זר לא יאכל קדש.** כל אותו הענין מדבר בתרומה ולא בקדשים, דכתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, וליכא לאוקמי אלא בתרומה שמחוסר כפורים מותר בה (שם). **ולא במידי דאיקרי קדשים.** חזה ושוק של שלמים, דאשכחן דאיקרי קדשים (שם). **במורם מן הקדשים.** חזה ושוק, **לא תאכל.** ואפילו זרע אין לה ושבה אל בית אביה, מוחרת לחזה ושוק (שם) של שלמים לאכול כשאר אחיות האוכלות בדכתיב (ויקרא י) אתה ובניך ובנותיך (יבמות סח:) מדהוי מלי למכתב בקדשים (לא תאכל) וכתב בתרומה, למורם הוא דאתא, לא תאכל לעולם הוא, ולא תימא ביושבת אחת בעלה ישראל, כדאשמעינ קרא ובא כהן כי תהיה לאיש זר כו׳. דהא אוקימנא להאי קרא בפרק אלמנה (שם) בנבעלה לפסול לה כגון נתין וממזר וחלל שפסיל עולמית, וכהנת דמנסבא לזר דלא אכלה מושבה אל בית אביה יליפין, מכלל דמעיקרא לא אכלה, ומילתיה דרב חסדא מנתרומת נפקא, דא״כ דכולה קרא לנבעלה לפסול לה אתא, ליכתוב בקדשים לא תאכל, מאי בתרומה, שמע מינה כי קאמר יש לך אחרת שאוכלת בקדשים, כגון תרומה, ואינה אוכלת במורם, ואיזו זו זו מוחרת, דקמיך לה ובא כהן כי תהיה אלמנה, והכי תרגינא להאי מילתא בפרק אלמנה (שם פז.). **נתחייבו בחלה.** דכתיב בחלה (במדבר טו) בבאכם אל הארץ, והכי בחו, **ולא נתחייבו במעשר.** דבמעשר כתיב (דברים יד) תבואת זרעך, עד שיביא כל אחד ואחד את שלו (נדה מז.) או: במעשר לא נתחייבו אלא לאחר ירושה ויישוב, דכתיב (דברים יד) עשר תעשר, וכתיב בתריה במקום אשר יבחר, עד שנבחרה שילה לא נתחייבו, והיינו לאחר כיבוש וחילוק, כדכתיב ביהושע, וכל ימי כיבוש וחילוק היה אהל מועד בגלגל י״ד שנים כדאמר בזבחים (ב״מ פט.).